

ĐIAULIØ „AUĐROS“ MUZIEJUS

Svarbiausi muziejaus istorijos faktai ir datos

PARENGE RAMUNE LENKIMAITÈ

Danutës Mukienës nuotraukose – Điaulio „Auđros muziejaus Ch. Frenkelio vila ir ÷ia veikianëio ekspozicijø fragmentai

Điaulio „Auđros“ muziejus, pavadintas pirmojo lietuviðko laikraðeio „Auðra“ vardu, yra vienas seniausių Lietuvoje. Įkurtas jis 1923 m. kovo 11 dieną. Muziejus šiandien saugo apie ketvirtą milijoną kultūros paveldo objektø. Didelė dalis jø – ið Þemaitijos regiono. Þiame muziejuje saugomi eksponatai iðsiskiria savo ÷vairove, yra neblogai iðtyrinėti ir tinkamai saugomi.

Labiausiai ðia muziejø iðgarsino jo ÷kurėjas Peliksas Bugailiðkis (1880–1965).

Didþioji dalis muziejaus rinkiniø sukaupia ÷ia dirbusio muziejaus darbuotojø dar priedkario metais organizuotø archeologiniø ir etnografinio ekspedicijø metu.

Tai, kas ankstesniais metais ÷ia surinkta, yra ne tik saugoma, visuomenei pristatoma muziejuje veikianëiose ekspozicijose ir parodose, bet ir paskelbta ÷vairiuose leidiniuose. Pirmiausia – paties P. Bugailiðkio leistame þurnale „Gimtasai kraðtas“.

Vienas ið graþiausių muziejaus pastatø, kuris savo unikalumu iðsiskiria ir visame Điaulio mieste, – restauruota secesinë Ch. Frenkelio vila (iðsamiau apie jà galite pasiskaityti muziejaus interneto svetainėje – þiurėkite puslapį <http://www.ausrosmuziejus.lt/Ekspozicijos/Ch.-Frenkelio-vila/Pastato-istorija>). Frenkelio viloje veikia seneniai suformuotos dvi ekspozicijos: „Þyðø kultūros paveldas Điauliuose: pirkliai Frenkeliai“ bei „Provincijos dvaras ir miestas“. Þiame pastate yra patalpos, skirtos laikinoms parodoms, ÷ia organizuojami koncertai, daug kitø renginiø, skirtø miesto gyventojams ir jø sveeiams.

Dviraeio muziejuje paskutiniaisiais metais ÷rengta taip pat nauja ekspozicija – „Dviraeio sportas Lietuvoje“.

Kitame muziejaus padalinyje – Auđros alėjos rûmuose – veikia ekspozicijos „Điaulio kraðto praeitis nuo seniausių laikø iki XVII a.“ bei „Valstieio buitis ir butis“.

Radio ir televizijos muziejuje lankytojus dþiugina ekspozicija „Garso ir vaizdo atkûrimo prietaisai“.

Poeto Jovaro name taip pat veikia nauja ekspozicija. Tai stilizuota XX a. I pusės erdvė – „Knygynas“ ir atnaujinta poeto Jono Krikðeiuo-Jovaro gyvenamoji aplinka (XX a. 6–7 deð. interjerai). Muziejuje esantys stendai pasakoja apie poeto Jovaro gyvenimà ir kûrybà.

Plaieiai þinoma muziejui priklausanti Điaulio miesto pakraðtyje esanti þaliukio malûnininko sodyba, kur veikia ðio malûno ekspozicija, ÷domiai organizuojama edukacinė veikla. Edukaciniai uþsiëmimai iðdradingai organizuojami ir Dviraeio bei Radio ir televizijos muziejø pastatuose. Fotografijos muziejus paskutiniaisiais metais rekonstruojamas ir ðiuo metu lankytojø neaptarnauja.

Muziejus yra iðvystæs leidybinė veikla, organizuoja gyvosios istorijos ðventes, Senøjø amatø dienas prie þaliukio vėjo malûno, edukacines programas Amatø troboje. Muziejuje veikia restauravimo centras. Muziejus yra ÷steigæs Pelikso Bugailiðkio premija. Ji kasmet kovo 11 d. ÷teikiama studentui, kraðtotyrininkui, muziejininkui uþ darbus ir veikla muziejininkystės, kraðtotyros, kultūros ir mokslo srityse bei darbus, ÷prasminanëius P. Bugailiðkio vardà.

Lietuvos nacionalinë UNESCO komisija ir Lietuvos nacionalinis komitetas „Pasaulio atmintis“ nacionalinës reikðmės dokumentinio paveldo objektu yra pripaþinæs ir ÷ UNESCO programos „Pasau-

lio atmintis“ Lietuvos nacionalinė registrā 2006 m. ātraukęs Ėiauliø „Auðros“ muziejaus Etnografinā archyvā, o 2008 m. – Ėiame muziejuje saugomā Lietuvos Ėiauliø sājungos ākūrėjo Vladio Putvinskio-Pūtvio archyvā.

SVARBIAUSI ĖIAULIØ MUZIEJAUS „AUÐRA“ ISTORIJOS ĮVYKIAI IR DATOS

1923 m. kovo 11 d. – Ėiauliø apskrities valdybos nutarimu ākurtas muziejus. Jis pavadintas pirmojo lietuviðko laikraðeio „Auðra“ vardu. Muziejaus ākūrimo iniciatorius buvo kultūros ir spaudos veikėjas, kraðtotyrininkas, teisininkas Peliksas Bugailiðkis, o steigėjas – Ėiauliø apskrities valdyba.

Pirmuoju muziejaus vedėju dirbo Ėeslovas Liutikas (1903–1984).

1928 m. muziejus perduotas Ėiauliø kraðtotyros draugijos þinion (tuo metu jis turėjo 469 eksponatus). Muziejui buvo paskirtas buvęs pirties pastatas (Maiðo gatvė).

1928 m. geguþės 15 d. atidaryta pirmoji muziejaus ekspozicija.

1930 m. muziejus pradėjo rengti archeologines ir etnografines ekspedicijas (1930–1940 m. kasmet jø būdavo surengiama po 15–30). Jø metu buvo surinkta apie 70% visø muziejaus eksponatø, etnografiniame archyve sukaupia apraðomøji ir ikonografinė medþiaga, kuriā sudarė brėþiniai, planai bei fotografijos.

Leidybinės veiklos iniciatorius muziejuje buvo P. Bugailiðkis. Jis inicijavo nuo 1930 m. kartu su Kraðtotyros draugija leisto „Ėiauliø metraðeio“ leidybā – 1930, 1931, 1932, 1933, 1938 m. buvo iðleidþiama po vienā informacijos, statistikos ir kraðtotyros knyga.

(Nukelta į 4 p.)

Þ E M A I Ė I Ø Þ E M E ■ 2011 / 7